

bağ

hatırla • üret • belgele • arşivle • yaşat

kösedere köyü
karaburun - izmir

“Kuşları boğdular, çimenleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı. Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama, çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşlarla ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi.”

Sait Faik ABASIYANIK böyle bitiriyor, “Son Kuşlar” ını. Hikayenin üzerinden 66 yıl geçmiş ancak gökyüzü için, toprak için, yeşil için, gelecek için, çocuklar için duyulan kaygı hala taze ve eskisinden daha büyük. Her şey büyük bir hızla gelişmeye, dönüşmeye, tüketilmeye devam ediyor.

Bu aşamada “Ne yapılabilir?” sorusunu sormak gerekiyor. Proje kapsamında bu soruyu “Kır yaşamının doğallığını, kendine özgü yapısını koruyarak değişime nasıl ayak uydurulabilir?” olarak soruyor ve **KARABURUN** özelinde cevap arıyor.

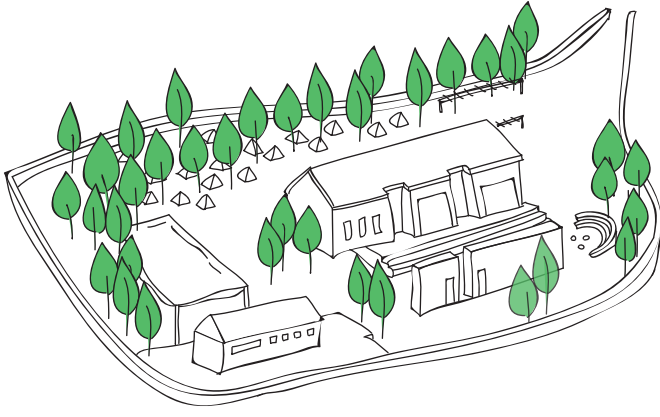
İzmir’in en küçük ilçesi Karaburun’un, Çeşme, Urla ve Seferihisar’a göre plaj sayısının az, yolunun uzun ve virajlı olması; ilçenin kırdan kente dönüşümünün daha yavaş olmasını sağladı. Ancak viraj sayısını azaltan İzmir Çeşme Otoyolu Karaburun’u kaçınılmaz bir değişimin **EŞİK**ine getirdi. Çalışma alanı olarak Karaburun’u seçmemizin sebebi bu eşikteki durumu -otoyolun gelmesi- Karaburun lehine çevirme yollarını mimari olarak araştırmak.

Yol projesiyle birlikte Karaburun Yarımadası’nda başlayan **DÖNÜŞÜM**ün en fazla hissedileceği yerler yol aksı üzerinde bulunan Eğlenhoca, Kösedere, İncelik, Ambarseki ve Saip köyleri. Buralarda yapılaşma henüz başlamadı ancak önceden de tanık olduğumuz Alaçatı, Kuşadası benzeri bir dönüşüm ve turizm talanının yaşanması kaçınılmaz.

2012 Kasım’ında yasalaşan “**BÜTÜNŞEHİR/BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE KANUNU**” bu bölgeyi de olumsuz yönde bir değişimle tehdit ediyor. Bu kanunla halkın yereldeki kamu hizmetlerini yerine getirmekle görevli bir yerinden yönetim birimi ve kendine ait özel bütçesi ve mal varlıkları olan il özel idareleri ve köy tüzel kişilikleri ortadan kaldırılmış ve idari yapı merkezleştirilmiştir. Düzenleme gıdanın, enerjinin üretilmesini, yer altı kaynaklarının ve su kaynaklarının kullanımını özel şirketlere devretmenin yolunu açmıştır.

Karaburun’un arazi yapısının büyük ölçüde dağlık olması sebebiyle yetiştirilen tarım ürünleri de buna bağlı olarak sınırlı kalmış. Rumlar zamanında yaygın olan ve yaklaşık 35-40 yıl öncesine kadar devam eden **BAĞCILIK**, Karaburun’un en önemli gelir kaynaklarından birini oluşturmaktaydı. Karaburun’un ekonomik gelişmesinin yanında kültürünü de besleyen bağcılık faaliyeti, günümüzde bölgenin dışa göç vermesinin de etkisiyle büyük ölçüde azalma göstermiş.

Bağcılık faaliyetlerinin canlandırılması düşüncesi yukarıda değinilen sosyal ilişkilerin geliştirilmesi, **BİRLİKTE ÜRETİM** kavramları çerçevesinde kırsal yaşamının olumsuzluklarına kır hayatının değerleriyle çözüm üretme veya bu olumsuzlukları asgari seviyeye indirme amacı mimari fikir projesinin şehirden uzak temasının bir yorumu şeklindedir. Tasarlanan projede geçmişçi çok eskilere dayanan **İMECE** usulünden yola çıkılarak insan ilişkilerini geliştirmek; **DAYANIŞMA, BÜTÜNLEŞME** gibi kavramlarla desteklemek çıkış noktalarından biri olmuştur.

BAĞ

Köylerde taşınmalı eğitime geçilmesiyle ülke genelinde bir sorun olarak beliren atıl köy okullarından birisi de Karaburun Kösedere Köyü'nde bulunmaktadır. Köy yerleşiminin biraz dışında ama yürüme mesafesindeki bir tepe üzerinde konumlanmıştır. Arazinin batısında köy yerleşimi kuzey-güney aksında uzanır, kuzeyinde üzüm bağları, batısında ise deniz manzarası bulunmaktadır.

Arazide konumlanan köy okulu 3 derslikli, dikdörtgen formlu bir yapıdadır. Yapıya giriş güney cephesindedir. Arazi içerisinde okul yapısından bağımsız olarak iki wc bir de mutfak bulunmaktadır. Uzun bir süredir atıl durumda bulunan bina, Kösedere'deki şarap üreticileri tarafından depo olarak kullanılmaktadır.

Projede; Kösedere Köyü'nde zamanla azalmakta olan bağcılık faaliyetinin tekrar hatırlanması, deneyimlenerek yaşatılması, belgelenmesi ve arşivlenmesi üzerine çalışılacak bir mekan tasarlamak amaçlanmıştır.

1- ŞEMA

3 derslikli plan şeması üzerinde bazı revizyonlar yapılarak mekanları kurguladık. Yapının güney cephesindeki basamaklı girişi koruduk. Binanın üzüm bağlarına bakan kuzey cephesi üzerindeki sonradan yapılmış olan ekler kaldırdık ve arka bahçeye bina içinden geçiş sağladık.

2- AMFİ

Binanın kuzey cephesine eklenen çok amaçlı amfi bina ve zemin arasındaki kot farkını çözerken arka bahçe-deki sosyal açık alan yaşantısının da kurucu öğelerinden birisi oldu. Üzümden pekmez, şarap, şurup ve daha pek çok ürünün yapıldığı ATÖLYE MUTFAK ve bu üretimler üzerine araştırma, belgeleme, arşivleme çalışmalarının yapıldığı ÇALIŞMA ODASI bu amfiye açılmaktadır. Böylece havanın güzel olduğu zamanlarda bu kapalı mekanlar keyifli birer yarı açık mekana dönüşür.

3- ATÖLYE

Yapının doğu cephesindeki dersliğin büyük bir bölümünü öğrencilerin ve araştırmacıların yaz dönemlerinde kullanabilecekleri bir atölyeye dönüştürdük. Yaz atölyelerine katılmaya o kadar çok talep oldu ki bu mekan daha sonra katlanabilir, dışa doğru açılabilir bir yapı olarak genişlemeye imkan verir bir hale geldi. Bazen yerlere serilen şiltelerle de bir yatakhaneye dönüştü.

4- AÇIK ALAN KURGUSU: OCAKBAŞI, SİNEMA, AMFİ

Arka bahçedeki açık alanı şu üç temel eylem ile kurguladık: Birlikte üretmek, söyleşmek/dinlenmek ve izlemek. Bunların mimari karşılıkları ise üzümlerin bağdan toplanıp getirildiği ve ayıklama, çıtlatma, suyunu çıkarma, kaynatma işlemlerinin yapıldığı ocak başı;

Film gösterimlerinin ve sunumların yansıtılarak izlenebildiği, içinde yazın yapılan düşünlerde kullanılan sandalyelerin ve bağda kullanılan araç gerecin depolanabildiği bir sinema duvarı ve dinlenme, sohbet, izleme eylemlerine olanak sağlayan amfi oldu.

5- ÇADIR, YEMEK ALANI

Yapının güneydoğusunda kalan ve tüm gün gölgelik olan alan çadır alanı olarak düzenledik.

Bağda çalışmak isteyen, üretime destek olmayan gelen, birlikte öğrenmek isteyen herkes çadırını kurdu buraya. Çadır alanının karşısında ana binadan ayrı olan tuvaletleri ve mutfağı onardık. Kimi bu mutfakta o günün yemeğini yapma görevini üstlendi kimi mutfak temizliğini kimi tuvalet temizliğini kimi de günlük alışverişi. Çadır alanı ile mutfak arasındaki bölümde piknik masaları bulunuyor ve yemekler burada yeniyor.

6- BİSİKLET PARKI

Okulumuz denize 3,5 km köyün merkezine ise 700 metre uzaklıkta. Bisiklet burada önemli bir ulaşım aracı. Bisikletlerimizi park etmek için de hemen girişe bir bisiklet parkı kondu.